

jaks saama, kes julgeks siis veel puutada tema sugulast, tema hooldaja poega, tema lapsepõlve mängukaaslast! Kuid ainult sinu armastus võib temale kaitset lunastada. Mina pole ometi mõni romantiline narr, kes tahaks selle õne edendada või seda tema saatusest päästa, kes mõtleb edukaks takistuseks saada minu ja mu soovi teostamise vahele. Kasuta oma mõju minu peale tema aitamiseks ning tema on päästetud, loobud sa sellest, siis sureb Wilfred ja sina ise pole vabadusele sammugi lähemal.“

„Sinu keele külmas ükskõiksuses,“ ütles Rowena, „on midagi niisugust, mis väljendatud koledusega hästi ei näi kokku kõlavat. Ma ei usu, et sinu kavatsused oleksid nii keerulised või sinu võim nii suur.“

„Meelita end selle usuga,“ ütles de Bracy, „kuni aeg tema eksituse tõestab. Sinu armastaja lamab haavatult siin lossis, sinu eesõigustatud armastaja. Tema on riiviks Front-de-Boeufi ja selle vahel, mida ta rohkem armastab, kui au või ilu. Mis on tal siis peale pistoda löögi või viskoda heite veel vaja, et oma vastast alatiseks vagaks teha? Ei sõanda aga Front-de-Boeuf nii avalikku tegu oma peale võtta, siis võib arst haigele sõõmu võõrast rohtu anda, teender või ümmardaja võivad haige pea alt padja ära tõmmata ning oma praeguses seisukorras on ta kadunud ilma vere valamata. Niisama ka Cedric...“

„Ka Cedric,“ ütles Rowena korrates, „minu suursugune, suurmeelne hooldaja! Mina olen oma saatuse teeninud, sest mina unustasin tema saatuse ta poja oma kõrval.“

„Ka Cedricu saatus oleneb sinu otsusest,“ ütles de Bracy, „ja mina jätan selle nüüd sinu enda teha.“

Siiamaani oli suutnud Rowena end selles raskes seisukorras kõikumata kindlusega hoida, ent seda ainult arvamises, et hädaoht pole veel nii tõsine ja lähedane. Tema loomus oli niisugune, mida näotundjad harilikult ikka valgeverelistes eeldavad — õrn, kartlik ja järeleandlik, kuid tema oli kasvatusena teiseks muutunud, kindlamaks muudetud. Kuna ta oli harjunud, et kõigi tahtmine, isegi Cedricu oma (kes teis-

tega küllalt kangekaelne) tema soovide alla paindus, siis omandas ta julguse ja iseteadvuse, mis tekkis piirava ümberruse järeleandlikkusest. Vaevalt oskas ta võimalust oletada, et tema tahtmisele vastu astutaks, veel vähem seda, et tema tahtmist tähelegi ei pandaks.

Tema kõrkus ja valitsemise harjumus olid seega teatud määral tehtud iseloom, mis tugenes tema loomulikele omadustele, ja see jättis tema kohe maha, niipea kui tal silmad avanesid iseennast ja oma armastajat ning hooldajat ähvardava hädaohu peale. Ja kui ta nägi, et tema tahtmisele, mille vähemgi avaldus tänini oli austamist ja tähelepanu leidnud, vastu astus tugeva ja ägeda mehe kindel loomus, kes oli temaga võrreldes eesõigustatud seisukorras ning kes oli valmis seda kasutama, siis lõi ta tema ees värisema.

Silmi enda ümber käia lastes, nagu otsiks ta abi, mida pole kuskilt tulemas, ja üksikuid sõnu hüüdes tõstis ta käed taeva poole ning langes peatamatult kaebesse ning hädaldusse. Võimatu oli ilma kaastundmuseta yaadata niisuguse iluduse kurbust ja ka de Bracy ei jäänud liigutamata, kuigi teda valdas enam nõutus kui õrnus. Tema oli juba liiga kaugele läinud, kui et võimalik oleks taganeda, ja ometi oli Rowena praegune seisukord niisugune, et temasse ei mõjunud tõendused ega ähvardused. De Bracy sammus edasi-tagasi, kord peletatud neidu enesevalitsemisele manitsedes, kord kaheldes, kuidas küll edaspidi peab talitama.

„Kui ma end,“ mõtles ta, „selle meelheitva tüdruku valust ja pisaraist laseksin liigutada, mis võiksin ma muud saavutada, kui aga nende ilusate lootuste kadu, milleks ma niipalju riskeerinud, ja prints Johanni ning tema lõbusa hoovkonna naeru. Ja ometi,“ arutas ta endamisi, „tunnen ma, et ma hästi selle osa peale ei kõlba, mida ma pean mängima. Ma ei või nii ilusat nägu näha, kui teda inetustab valu, ega neid silmi, kui nad nõretavad pisaraist. Tahaksin, et need näojooned omandaksid endise kõrkuse või et mul oleks rohkem Front-de-Boeufi kolm korda karastatud südamest!“

Niisuguste mõtete liigutatuna ei suutnud ta muud kui aga Rowenat trööstida ja temale kinnitada, et tal praegu veel mingit põhjust ei ole meeletehteks. Kuid tema trööstimise katkestas sarvehääl, mis oma läbilõikava ja heleda kõlaga ka teisi lossiasunikke segas nende mitmesugustes ahnuse ja kirgedes plaanides. Neist kõigist kahetses ehk de Bracy kõige vähem seda segamist, sest tema kõnelus Rowenaga oli punktini jõudnud, kus tal ühesuguselt raske oli seda jätkata kui ka katkestada.

Siin ei või me teisiti, kui peame lugejale toleaegete eluviiside kohta, mida praegu oleme kujutanud, paremaid tõestusi tooma, kui on seda meie jutustuse sündmused. Kurb on mõelda, et need vaprad parunid, kellele Inglismaa oma vabaduse eest tänu võlgneb krooni vastu võideldes, ise olid nii hirmsad rõhujad ja raiskunud eluviisidega, et nad mitte ainult Inglise seadustest üle ei astunud, vaid et nad rikkusid ka inimlikkuse ja loomulikkuse piire. Meil tarvitseb esitada ainult üks neist paljudest lehekülgedest, mida usin Henry tolleaegetest ajaloo-kirjadest kokku korjanud, et tõestada — kunagi pole suutnud luule selle aja hirmutegude koleduseni tõusta.

Saksi kroonika autor toob kirjelduse nende hirmutegude kohta, mis kuningas Stepheni valitsuse ajal suurte lossiparunite ja lordide poolt, kes kõik olid normannid, korda saadetud ja mis on kindlaks tõenduseks nende igasuguste ennatuste kohta kirgedes leegitsemisel. „Raskesti rõhusid nad vaest rahvast losside ehitamisega ja kui need valmis olid, täideti nad kurjade inimestega või õigemini saadanatega, kes võtsid kinni mehi ja naisi, kui nad arvasid neil varandust leiduvat, heitsid nad vangitorni ja piinasid neid seal hirmsamini, kui ükski märter kunagi kannatanud. Mõned uputati porri, teised riputati jalgu-, pead- või põialtpidi üles ja tehti siis tuli alla. Mõnedel sidusid nad peade ümber sõlmilised köied ning pingutasid neid seni kui peaju välja tuli, kuna teised vangikeldrisse heideti, mis kihisesid kärnkonnadest, nastikuist ja rästikuist.“ Kuid ülekohus oleks lugejat rohkem piinata selle kirjelduse tutvustamisega.

Teine ja võib olla kõige raskem näide maa võitmise kibeda vilja kohta on asjaolu, et printsess Matilda, ehk küll Šoti kuninga tütar ja pärastine Inglise kuninganna ning Saksamaa keisrinna ema — riigivalitsejate tütar, lesk ja ema — oli sunnitud oma esimesel Inglismaal viibimisel (kasvatuse täiendamiseks) nunnaloori võtma, mis oli ainuke abinõu Normandia parunite liiderlikkuse eest pääsmiseks. Selle vabanduse esitas ta suurele Inglise kiriklikule nõukogule kui ainukese põhjuse nunnaks saamiseks. Koondunud vaimulikud tunnustasid selle põhjenduse maksvaks, sest ta tugenes üldiselt tuntud asjaoludele ja ta sai tähelepanu-vääriliseks tõenduseks seda ajajärku iseloomustavate ning rüvetavate kõlvatuste kohta. Oli avalikult teada, et pärast kuningas Wilhelm võitu tema kaaslased normannid, kes oma võidu peale uhked, ei tunnustanud peale oma kõlvatu löbu mingit seadust ja et nad mitte ainult võidetud saksidelt nende varandust ei röövinud, vaid ka nende naised ja tütreid oma liiderlikkusega vägivaldselt rüvetasid, mispärast suursuguste perekondade emad ja tütreid harilikult ikka kloostriloori omaks võtsid mitte jumaliku kutse aetuna, vaid ainuüksi oma au kaitseks mehe piiramata kõlvatuse vastu.

Kahekümneneljas peatükk.

Ta kosin, nagu kosib mõrvoja lövigi.
Douglas.

Kuna kirjeldatud sündmused teistes lossiosades maad võtsid, ootas Rebekka oma saatust kaugel eraldatud tornis. Siia toodi ta kahe valeriides röövli poolt ja kui ta väikesesse kambri heideti, leidis ta sealt eest vanaeide, kes endamisi ümises mingisugust saksi laulu, nagu taktilöömiseks oma põrandal tantsivale ja keerlevale värtnale. Rebekka sisseastumisel tõstis vanaeit pea ja vahtis ilusat juudineidu vaenulise pilguga, nagu see omane noorust ja ilu nähes vanadele ja inetutele, kes elavad halbades oludes.